

3.

A tudományos világot zavaró fergeteg én sem szükségesnek nem tekinthetem, sem hasznosnak; sőt olly kártékony jégzápornak tartom, melly a' Jónak, Szépnek, Felségesnek leletét, virágzása és gyümölcsözése előtt, néha sok időre akadályoztatja, néha örökre elveri. Az illy fergeteg az emberi léleknek seprejét keresi fel. A' Tiszta mindenkor és mindenben többet ér a' zavarosná!; és azért jóltevőnek soha nem esmerhetem azt, ki a' tiszta helyett zavart okoz.

Azon alsóbb - rendbeli Írók, kik a' Nagyobbaknak seprejéből tapasztalást, világot sőt néha lelket is szívnak magokba, soha sem emelkednek a' Felsőbbeknek rangjára. Száz illyennek díszlése sem üti fel a' kárt, mellyet az illyen fergeteg egy amolly nagyobb Léleknek sérelme által okozhat.

A' tudományos világban, úgy hiszem, csak azon nemes vetélkedésnek lehet helye, ha egyik Író a' másiknak mívét megesmervén, arra törekszik, hogy ő jobbat, szebbet, nagyobbat szerezzen; nem pedig azon agyarkodó vetélkedésnek, melly csak gáncsok' feszegetésében gyönyörködik. Dicsérem ama hajdankori két Képirót, kik nem gáncoskodással, hanem mestermívvel győzték meg egymást. Főképen a' Magyar Íróknak, kik többnyire jobb ágyból született, jobb nevelésű férfiak, mintsem sok más nemzetheliek, kik-

nek az írás kenyerek, nemesebb és diszesebb helyzetben illik egymás eránt lenniük, mint azoknak, kik kenyereket egymástól féltvén, egymás ellen agyarkodnak.

Az Íróknak egyik szép tulajdona a' szemérem, mellynek akármiképen történhető megsértése keserüséget, epéfakadásokat okoz. Egyik Író egyben nagy, másik másban; 's csak abban hasonló egymáshoz, hogy egyik sem tökéletes, egyik sem hiba nélkül való.

Tökéletet nem szülhet az emberi

Gyarló teremtmény: föld' pora istenit

Nem alkot; a' mit tett is eddig,

Legjava, bár csuda is, hijános.

Homér és Osszián sem az Aestheticának cathedrája előtt soha nem ültek, sem Recensiók által nem tanítottak, még is örökre csudák, példák maradnak, és Shakespeare, az Aestheticának minden törvényei ellen minden Recensiót Geniusával tapodó Óriás fog örökre maradni. Ha pedig egy theoreticus, szűk, kicsiny lélek a' Recensens, hát méltán azt lehet neki mondani:

A' Géniusnak bámulandó miveit

Hijába rágod, oh, Recensens!

Mint egy egér a' négy ezer

Év olta a' jelenkorig folyvást csudált

Nagy óriási pyamist.

Nálunk a' Recensiók nem annyira az elmemívet mint magokat a' Szerzőket szeretik ostromozni;

magát ostoroztatni pedig, átkozott inger lehet az írásra: magát gúnynak, kacajnak tárgyául kitenni, irtózik a' szemérem

Az Író - népet szabad Respublicának tartom; azért abban sem vallásbeli külömbséget, sem Dictatúrát, sem Despotismust nem esmerek; de nemességet, sőt Mágási rangot igen is; mellyet a' léleknek, szívnek, elmének, nyelvnek ereje, hatalma, tehetsége, gazdagsága, műveltsége, lángja és sugára ad. Én senkinek Vezére vagy Majma lenni sem nem akarok sem nem tudok; tulajdon természetem szerént, tulajdon körömben, levegőmben lehellek, járok és szóllok; 's legnagyobb örömem, másoktól is ezt cselekedve látnom. Minden ember a' maga lábán jár, szépen vagy rútúl, de még is legjobban. *Kisfaludy Sándor.*

A' külföldi Szitáskodások többnyire vagy nagyon szemöldökösök, vagy igen felületesek, vagy szilkokkal vagy dicséretekkel vagynak eltelve, vagy éppen semmit sem mondanak sok puszta szóval, úgy hogy éppen semmi nyomot nem hagynak hátra az Olvasó' lelkében, mivel nem támasztják okokkal előadásait, pedig a' Literatúrának egy neme sem kívánna meg kevésbbé lihaságot és több részrehajlatságot a' könyvbírálásnál. Az Olvasó nem szorúl bírálásra; a' ki pedig a' bírált köny-